

Mezőgazdák talajismereti és trágyázási útmutatója

Szerkesztette: Di Gléria János. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest 1958.

A mezőgazdasági gyakorlat régóta nélkülözött már az olyan kézikönyvet, amely összefoglalja mindazon talajtani ismereteket, melyre a gazdának szüksége van ahhoz, hogy a talajt mint a termelés döntő tényezőjét a legelőnyösebben és leggazdaságosabban hasznosítsa. Valószínűleg ez a gondolat vezérelte a Mezőgazdák Talajismereti és Trágyázási Útmutatója szerzőit, amikor azt megjelentették.

A magyar talajtani szakemberek számos nagy jelentőségű felfedezéssel és kiemelkedő szakirodalmi munkássággal emelték a magyar tudomány hírnevét. Amíg azonban a csekély létszámú, de tudós gárda eljutott a világszerte elismert eredményekig, addig a talajjal mint termelési tényezővel foglalkozó és azt hasznosító gyakorlati szakemberek legtöbbször nem vették és még ma sem veszik igénybe a tudomány szakmai segítségét. Főként saját tapasztalataikra támaszkodva igyekeznek a talajt meg- és kiismerni, és ez természetesen költség- és időpazarlással jár. Arra kell tehát törekedni, hogy a gyakorlati szakembereket hozzásegítsük a tudományos megállapítások megértéséhez és felhasználásához.

A munka a talajra vonatkozó ismereteket három részre osztva: a talajművelés, a talajismeret és a növényi táplálkozás szempontjából tárgyalja.

Az egyes részek ismertetésével egyidejűleg engedjék meg nekem, hogy a különben jó és hézagpótló műre vonatkozó megjegyzéseimet megtehessem, mert remélem, hogy egy esetleges új kiadásnál e szempontokat is figyelembe véve, az még teljesebb értékű útmutató lesz.

Ha a könyv tárgyalási sorrendjét nézzük, úgy természetesen hatna, ha a talaj ismertetésével foglalkozó rész megelőzné a talajművelés fejezetét, mert logikus, hogy szakszerű talajművelést csak a talaj helyes ismeretében végezhetünk. Már itt rámutatok arra, hogy a könyv egyes részei és fejezetei között nincs harmónia, mert míg a talajismereti rész a talajokat genetikai típus szerint ismerteti, addig a gyakorlattal foglalkozó fejezetek általában a gazdák részéről alkalmazott fogalmak szerinti csoportosításban tárgyalják a talajokat. Szerintem az útmutató célja elsősorban az lenne, hogy a tudomány és a gyakorlat között jelenleg

fennálló fogalmi eltéréseket tisztázza, és összehangolva a gyakorlattal azt általánosan bevezesse.

A talajművelési rész fejezetei — a mű terjedelme által megszabott keretbe képest — kimerítően ismertetik a jelenleg rendelkezésünkre álló talajművelő gépek és eszközök helyes használatát. Külön ismerteti az egyes művelési eljárásokat, azok helyes eszközét és a végrehajtás legkedvezőbb idejét, majd a továbbiakban taglalja az egyes növényi csoportok termelése esetén alkalmazandó javasolt talajművelési rendszereket. Nem magyarázza azonban a talajműveléssel kialakítható és irányítható biológiai tevékenységet és ennek hatását, csak néhol utal rá. A talajélet a típusban rejlő dinamika függvénye, és mivel a fejezet tárgyalási menetében nem alkalmazkodik a talajismereti fejezet felosztásához, éppen ezért az ott említettek csak körülményesen alkalmazhatók a talajművelési fejezettel kapcsolatban.

A talajismereti fejezet a fontosabb talajtulajdonságokat tárgyalja és a hazai talajtípusok leírását adja meg. Mondhatnám, a szerző itt dióhéjban adja az évekkel ezelőtt megjelent értékes munkájának tartalmát. Ezt a fejezetet igen fontosnak tartom, mert a típus, altípus stb. ismerete, és ezen ismereteknek a gyakorlat részéről történő felhasználása még hiányos a gyakorlati szakemberek egy része még nem sajátította el az idevonatkozó és a megértéshez szükséges talajtani szakismeretet. A típusok és altípusok jellegzetes tulajdonságainak ismertetését és azok összefüggéseit a gyakorlattal, szerintem igen szerencsésen oldotta meg a szerző.

A típusok egyenkénti ismertetése után, a talajföldrajzi viszonyok leírásának keretében, az ország határán belül, mindegyiket beilleszti az azt megillető helyre, és ezek után már világosan kirajzolódnak az olvasó előtt Hazánk talajtípusai.

Az üzemi talajtrékepezés fejezete az OMMI. Talajosztályai által kidolgozott és FM rendelettel előírt üzemi talajtrékepezés módszerét ismerteti. Hiányolom, hogy a talajtrékepezéssel kapcsolatosan nem tesz említést az Országos Átnézetes Talajismereti Térképről,

mely a gyakorlatban Kreybig-térkép néven ismeretes.

Üzemi talajtérkép csak valamivel több, mint félmillió kat. hold területről áll rendelkezésre, ugyanakkor néhány határmenti keskeny sáv kivételével az átnézetes térkép az ország egész területéről elkészült.

A könyvet írói minden valószínűség szerint valamennyi mezőgazdasági szakember okulására és használatára szánták, és nem szabad megfélemlkezni arról, hogy nagyon sok szakembert foglalkoztat a felső és közép vezetés; ezek munkáját nagyban elősegíténi, ha az átnézetes térképet helyesen alkalmazzák. Még ha van is hiányosság egyik-másik átnézetes térképlap szerkesztésében, kellő magyarázat után azok többségükben igen értékes felvilágosítást szolgáltatnak.

A talajvédelmi rész foglalkozik az erózió és defláció eredetével, megjelenési formáival. A védekezés lehetőségeit iskolászerűen ismerteti, de feltűnő, hogy Hazánkban az erózióknak legjobban kitett legelők védelmi kérdését négy sorban elintézi.

A talajvédelem még sok nyitott kérdésre nem adott feleletet, és éppen ezért itt inkább a gyakorlatban már elért eredmények ismertetése volna célszerűbb. A hely feltüntetésével közölt adatok, a talajadottságokkal összevetve, biztosabb támpontot és követésre méltó példát nyújtottak volna a gyakorlatnak. Természetesen az eredmények közlése nem tette volna feleslegessé az útmutatóban foglaltakat, de igen értékesen kiegészítené azt.

A Népgazdasági Tervekben a talajjavítás szükségessége és gyakorlati kivitelezése egyre nagyobb fontosságú probléma. A könyv e kérdéssel foglalkozó része kimerítően ismerteti a mechanikai és kémiai eljárásokat. Hiányolom azonban azt, hogy míg a laboratóriumi vizsgálatokkal, azok értékelésével és a javítás végrehajtásával és annak hatásával igen behatóan foglalkozik, ugyanakkor az olvasó nem tudja meg azt, hogy talajjavítás esetén hová kell fordulnia vizsgálat, végrehajtás stb. tekintetében. Sajnos, még nem tartunk ui. ott a fejlődésben, hogy mezőgazdasági üzemeink saját laboratóriumokkal rendelkezzenek. A talajjavítással kapcsolatos ily irányú kérdésekre vonatkozó ismertetések közlése is aláhúzná a mű útmutató jellegét.

A harmadik rész „Főbb termesztett növényeink táplálkozása” rosszul hangzó cím után könnyen áttekinthető formában tárgyalja a növényi táplálkozás kérdését. A tápanyagok megkötődését és a növényi táplálkozásra alkalmas formában történő felszabadulását, a felvétel módját ismerteti, majd áttér a talaj különböző tulajdonságainak a táplálkozást elősegítő vagy hátráltató hatásaira. Nem tér ki azonban

az egyes típusokon alkalmazandó szerves-trágyázás, műtrágyázás módjára. Igaz, hogy az idevonatkozó magyarázattal a későbbi fejezetek is adásai maradnak az olvasónak.

A talaj szervesanyag tartalmával kapcsolatosan a humusz és a képezhető tápanyagok kérdései kerülnek ismertetésre a tudomány jelenlegi álláspontja szerint.

Az istállótrágya kezelésével és összetételével kapcsolatosan számtalan adattal hívja fel a fejezet írója a figyelmet a helytelen kezelésből eredő veszteségekre. Megelégszik azzal, hogy a szerves-trágya készítésével és érlelésével kapcsolatos különböző módszereket megismertesse az olvasóval, de a különböző érettségi fokú és minőségű trágyák hol és mikénti felhasználásának módjáról nem ír. Erre a kérdésre adott felelettel azonban a későbbiekben nem találkozunk. A talajoltást még nem használja a gyakorlat általánosan és ezért mind a *Rhizóbium*-mal, mind az *Azotobakter*-rel végzett kísérletekkel elért eredmények ismertetése igen időszerű.

A műtrágyák és azok hatásának ismertetését igen széles alapokra helyezte szerzője, de itt is hiányolnom kell az idevonatkozó nagyobb számú hazai eredmények közlését. Igen sok értékes tapasztalat van már e téren, és gyakorlati gazdáink is jobban tudták volna azokat értékelni.

A műtrágyák beltartalma és hatóanyag összetételén kívül valószínűleg érdekelte volna a gyakorlati gazdákat az is, hogy miről ismerhetők fel az egyes megjelöletlen műtrágyák. Vítás esetekben hogyan kell a műtrágyát megmintázni és hová kell fordulniok hivatalos szakvizsgálat céljából.

Az istálló- és zöldtrágyázás növénytermesztési és üzemi vonatkozásainak tárgyalásával záródik a munka, amit szakirodalmi rész és tárgymutató egészít ki.

A szakirodalmi részben felsoroltakat keveslem, mint a munka megírásával kapcsolatosan felhasznált forrásokat. Az olvasók valószínűleg jobban örültek volna olyan felsorolásnak, mely csokorba szedte volna azokat a szakmunkákat, ahonnan az egyes különleges kérdésekben további részletes felvilágosítást nyerhet a gyakorlati szakember.

Összefoglalva az elmondottakat, a gyakorlat örömmel üdvözölheti e régen hiányolt könyv megjelenését. Ha a munkát összeállításában és tartalmában helyenként kifogásolhatjuk is, végeredményben megállapítható, hogy úttörő szerepet tölt be, mint a tudomány részéről a mezőgazdasági gyakorlat számára nyújtott, könnyen használható és szellemében továbbfejleszhető útmutató.

GÉCZY GÁBOR

Érkezett: 1958. május 6.